

מנה בנת

שינוי הדף היומי בדון קצרו

לע"נ הגה"צ רבי גדליה בן רבי
אברהם איזמן זצוק"ל
הערוך
והנצחיות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 38 ראש השנה תשפ"א

עירובין מב-מח

דף מג ורבה לא אמר כטעמו של ר' זירא שהוא סובר שלא נחלקו במהלכת אלא שעמדה ולא שייך את טעמו של ר' זירא, ור"נ בר יצחק מדייק מדברי המשנה מעשה בפלנדרסין שהפליגה ספינתם בים ור"ג הלך ור"ע ור' יהושע רצו להחמיר על עצמם ומשמע שבמהלכת מותר לכו"ע והם רק רצו להחמיר על עצמם, אך אם נחלקו במהלכת א"כ זה לא תלוי ברצון אלא זה אסור, ורב אשי מדייק כך ממה שדימו לדיר וסחר שהם קבועים וא"כ גם בספינה מדובר שהיא קבועה, רב אחא בר רבא אמר לרב אשי שאם אמרו הלכה כר"ג בספינה א"כ נחלקו בה וכן הוא בברייתא שחנניה בן אחי ר' יהושע אמר שדנו כל היום ואמש הכריע אחי אבא כר"ג בספינה וכו"ע בדיר וסחר.

ר' חנניה הסתפק אם יש איסור תחומין למעלה מי' ואין להסתפק בעמוד גבוה י' ורחב ד' שודאי הוא כקרקע לענין תחומין, אלא יש להסתפק כשאינו רחב ד' או שהלך בקפיצה ע"י שם, וללישנא בתרא הספק הוא בבא בספינה ור' הושעיא הוכיח מהמשנה שרצו להחמיר על עצמם בגלל שיש תחומין שאם אין תחומין למעלה מי' מדוע רצו להחמיר הרי אין איסור גם כשעמדה, אך יש לדחות שרבא העמיד שהספינה הלכה ברקק שאינה גבוהה י', ואין להוכיח מהסיפא שנכנסו לנמל משחשיכה שניתן להעמיד שהולכת ברקק, ואין להוכיח שהיו שבע שמועות שבבוקר של שבת נאמרו לפני ר' חסדא בסורא ולקראת סוף שבת נאמרו לפני רבא בפומבדיתא, ולכאורה אליהו אמרם ואין תחומין למעלה מי', ויש לדחות שאמרם יוסף שידא שאינו שומר שבת, ואין להוכיח מברייתא שהאומר הריני נזיר יום שבן דוד בא בו מותר לשנות יין בשבת ויו"ט עמוד ב' ולא בימות החול משמע שיש תחומין למעלה מי' ולכן בן דוד אינו יכול לבא בשבת ויו"ט, ואם און תחומין א"כ הוא יכול לבא בשבת ויו"ט ויש לומר שאכן הוא יכול לבא אלא שכתוב שאליהו הנביא נשלח קודם בוא משיח והרי אליהו לא בא מאתמול, ואין לומר שישתה גם בחול כי אליהו לא בא אתמול כי יתכן שהוא כבר בא לב"ד הגדול ובער"ש ויו"ט אינו בא מפני הטורח, ולכאורה כמו שאליהו לא בא גם המשיח לא יבא בער"ש, וא"כ הנודר יהיה מותר ביין גם בער"ש, אך יש לומר שאליהו לא בא אך המשיח כן יכול לבא בער"ש כי הכל עבדים לישראל כבואו, אך לפ"ז יהיה מותר ביין גם ביום א' שאם יש תחומין למעלה מי' א"כ אליהו לא יכול לבא בשבת, ויש לומר שהתנא הזה הסתפק אם יש תחומין או לא ולכן הנזיר אסור מספק, אך לכאורה אם נדר בחול איך שבת מפקיעה את נזרו, אלא מדובר שנדר בשבת או יו"ט ומותר באותו יום, וממחרת והלאה אסור. לר"ג היתה שפופרת שהיה מביט וצופה בה וכן ידע אלפיים ביבשה וכנגדה אלפיים בים.

הרוצה לדעת עומקו של גיא יביא שפופרת וימדוד ביבשה ובמרחק זה יראה את עומק הגיא, הרוצה לדעת גובהו דקל ימדוד את הגובה והצל של עצמו וימדוד צל הדקל וכך יחשב את גבהו, הרוצה שחיה רעה לא תשכב בצל קבר ינעץ קנה בד' שעות ביום ורואה להיכן צילו נוטה ואז ישפע את הקבר באותו זווית שלא יהיה צל לידו, נחמיה בר חנילאי משכתו שמועתו מחוץ לתחום, אמר רב חסדא לר"נ תלמידך נחמיה בצער אמר לו יעשו מחיצה של בני אדם ויכנס, ר"נ בר יצחק ישב אחורי

דף מב לת"ק בברייתא פירות שיצאו חוץ לתחום בשוגג יאכלו ואם יצאו במזיד לא יאכלו, ולר' נחמיה יאכלו במקומם, ושלא במקומם לא יאכלו, ואין לומר שיאכלו במקומם אפילו במזיד כי יש ברייתא מפורשת שר' נחמיה ור"א בן יעקב אומרים שהפירות אסורים עד שיחזרו למקומם שוגגים, ומשמע שבמזיד לא, ויש לומר שחסר בברייתא הזו ויש לפרש שלת"ק פירות שיצאו חוץ לתחום בשוגג יאכלו ובמזיד לא, ודוקא שלא במקומם ובמקומם יאכלו אפילו במזיד, ולר' נחמיה במקומם רק בשוגג ולא במזיד, ויש לדחות שבמזיד לכו"ע אסור גם במקומם, ונחלקו בשוגג שלא במקומם, שלת"ק יאכלו ולר' נחמיה גם בשוגג יאכלו רק במקומם, אך יש להוכיח מהסיפא שכתוב שר' נחמיה ור"א בן יעקב אומרים שאסורים עד שיחזרו למקומם שוגגים ומשמע שלת"ק במקומם מותר במזיד.

ר"נ אומר בשם שמואל שההולך ואינו יודע תחום שבת, ילך אלפיים פסיעות בינוניות וזה הוא התחום, וכן השובת בבקעה והקיפוהו נכרים מחיצה יכול ללכת אלפיים אמה ולטלטל בכולה על ידי זריקה, ולרב הונא יכול לטלטל רק בד' אמות ולא מטלטל בכולה בזריקה שמא ימשך אחר חפצו יותר מאלפיים, ולא יטלטל כדרכו תוך אלפיים שזה כמו שנפרץ במילואו למקום האסור, ולדעת חייא בר רב יכול ללכת אלפיים ולטלטל אלפיים אך א"כ הוא כדעת ר"נ ויש לפרש שמטלטל רק בד' אמות כרב הונא, ר"נ הוכיח כשמואל ממה ששינוי עמוד ב' שהמודד וכלתה מדתו בחצי העיר מותר לטלטל בכל העיר אך לא יעבור את התחום ברגליו ולכאורה מטלטל ע"י זריקה כשמואל, ורב הונא דוחה שמטלטל במשיכה.

רב הונא אומר שאם מדד וכלתה המדה באמצע חצר ילך רק עד שם והחידוש הוא שמותר באותה חצר ולא חוששים שיטלטל בכולה, ור"נ אומר שרב הונא יודה שאם כלתה המדה בשפת תקרה שיטלטל בכל הבית שתקרת הבית סותמת ולא חוששים שילך יותר מהמותר, ולכאורה נחלקו בזה התנאים במשנה שמי שהוליכוהו לעיר אחרת ונתנוהו בדיר או סהר או מוקצה לר"ג ור"א בן עזריה מהלך את כולה, ולר' יהושע ור"ע הולך רק ד' אמות, וא"כ ר"ג ור"א לא גזרו דיר וסחר משום בקעה וא"כ הם לא יגזרו טלטול בגלל הילוך, ור' יהושע ור"ע שגזרו בדיר וסחר משום בקעה יגזרו טלטול משום הילוך, אך יש לחלק שר"ג ור"א לא גזרו במקום אחד בגלל מקום אחר, אך באותו מקום יתכן שיסברו שיש לגזור טלטול בגלל הילוך שמא ימשך אחר חפצו, וגם ר"ע ור' יהושע שאסרו כי הם סברו שכל הבית כד' אמות זה רק כששבת שם מער"ש אך כשלא שבת שם מער"ש לא התירו וא"כ יתכן שלא יגזרו טלטול בגלל הילוך, רב פוסק כר"ג בדיר וסחר וספינה ולשמואל הלכה כמותו רק בספינה ומבאר רבה שבספינה הוא שבת במחיצותיה מבעוד יום, ור' זירא מבאר שהספינה מוליכתו כל הזמן מתחילת ד' לסוף ד' ואין לו שביתה בד' אמות מסוימות, והנ"מ ביניהם כשנפתחו דפני הספינה שבטלו מחיצותיה או בקופץ מספינה לספינה שלרבה אין לו שביתה במחיצותיה ולר' זירא מותר, ור' זירא לא אמר כרבה כי הוא סובר שמחיצות הספינה עשויות לעבור במים ולא לעשות מחיצות לספינה,

רבא שישב לפני ר'נ אמר לרבא אם רב חסדא הסתפק אם מועיל בנ"א אם הלכה כר"ג או לא ,

דף מד או שמדובר שלא מלאו באנשים והוא הסתפק אם הלכה כר"א שבב' אמות מחוץ לתחום יכול להכנס, אמר לו ודאי מדובר שלא מלאו אנשים שהרי רב פסק כר"ג גם בדיר וסוהר, ולא היה מחיצות אנשים והספק היה אם פוסקים כר"א, וזה מדויק שאמר לו יכנס ומשמע כמו שהוא אפילו בלי מחיצה, ור"נ בר יצחק הקשה ממה ששנינו שאם נפלה דופן הסוכה לא יעמיד בה אדם בהמה או כלים ולא יזקוף את המיטה לפרוס עליה סדין כי אין עושים אהל עראי לכתחילה בשבת ויו"ט, אמר רבא שיש ברייתא אחרת שיכול להעמיד את חבירו לדופן כדי שיאכל וישתה וישן, ויכול לזקוף המיטה לפרוס סדין עליה כדי שלא תפול חמה על המת ועל האוכלין, אלא זה תלוי במחלוקת ר"א ורבנן לענין פקק החלון שלר"א פוקקים בו רק כשהוא קשור ותלוי ולרבנן גם כשאינו קשור ותלוי, אך יש לדחות שרבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שלכו"ע אין עושים אהל עראי בשבת ויו"ט ונחלקו שלרבנן מותר להוסיף על אהל עראי ור"א אוסר, ויש לומר שלגבי סוכה נחלקו הברייתות האם מועיל לעשות את הבהמה דופן לסוכה שר"מ פוסל ור' יהודה מכשיר, ור"מ פוסל בסוכה יתיר בשבת כי זה לא עשיית מחיצה, ור' יהודה שמכשיר בדופן סוכה יאסור בשבת, אך יש לדחות שהם חלקו על בהמה ולא על אדם, ועוד שאם ר"מ סובר כר"א הוא יאסור גם להוסיף ואם הוא סובר כרבנן הוא יתיר רק הוספה ולא לכתחילה, אלא שתי הברייתות כרבנן שמותר להוסיף על אהל עראי והברייתא שמתירה דיברה על דופן רביעית, והברייתא האוסרת מדברת בדופן שלישית שמכשירה את הסוכה וכך מדויק ממה שכתוב נפל דופנה, **עמוד ב** וקשה מאדם על אדם ויש לפרש שבאדם כשהוא יודע לא עושים בו מחיצה ואם אינו יודע מותר, ובמקרה של ר' נחמיה בן חנילאי לא היה לדעתו ואף שזה היה לדעת רב חסדא, זה לא נחשב כי הוא לא מהמנין של עושי המחיצה, היה מקרה שבני חופה הכניסו מים במחיצת בני אדם ושמואל הכה אותם כיון שמותר רק שלא לדעת, היה מקרה שהנודות של רבא היו זרוקים בשוק של מחוזא וכשהוא חזר מהשיעור הכניסום ע"י האנשים הרבים, ושבת שאחריה הוא לא התיר להכניס שזה כמו לדעת, ללוי הכניסו תבן, לזעירי הכניסו שחת, לרב שימי בר חיאי הכניסו מים.

משנה מי שיצא ברשות להצלה ואמרו לו שכבר נעשה המעשה יכול ללכת אלפיים אמה לכל רוח ואם הוא עדיין בתחום כאילו הוא לא יצא, וכל היוצאים להציל חוזרים למקומם. **גמרא** אם הוא בתחום לרבה הכוונה שאם הוא בתחום שלו שכאילו לא יצא כלל מביתו והחידוש הוא שלא אומרים כיוון שעקר עקר, לרב שימי בר חיאי כוונת המשנה שאם התחום אלפיים שנתנו לו חכמים מובלעים בתוך התחום שלו כאילו לא יצא מתחומו, ונחלקו שלרב שימי כשהתחומים מובלעים זה כתחום אחד, ולרבה אינו כתחום אחד, ואביי הוכיח כדברי רבה שנחשב הבלעה שהרי פשוט שאם שבת במערה שבתוכה ד' אלפים וגגה פחות מד' אלפים יכול ללכת את כולה וחוצה לה אלפים אמה ואמר רבה שיש הבדל אם שבת באויר מחיצות מבעוד יום שמועיל, ואם לא שבת במחיצות מבעוד יום אינו מועיל,

דף מה ואמנם ר"א במשנה אמר שאם יצא ב' אמות מתחומו יכנס ואם יצא ג' אמות לא יכנס, ולכאורה זה בגלל שהוא סובר שד' אמות שנתנו לו הוא באמצע, ולכן אם יצא ב' אמות זה

מתערב עם התחום, ורבה אמר שאין להקשות מדעת ר"א ואמר לו אביי הרי לימדת שרבנן לא חלקו על ר"א לדבר מצוה.

היוצאים להציל חוזרים למקומם, ומשמע לגמרי וקשה שברישא לענין יוצא אמרו רק אלפיים, ורב יהודה מבאר בשם רב שיש חידוש שמותר להם לחזור למקומם עם כלי זינים, ואין לחלק שביצאו להציל זה שונה כי המשנה בר"ה אומרת לענין עדות החודש שבתחלה לא זוו העדים שבאו מחוץ לתחום כל היום ור"ג תיקן שיש להם אלפים אמה, וכן מילדת שבאה ליילד, והבא להציל מגיס ונהר מפולת ודליקה שיש להם אלפים אמה ובמשנתנו מבואר שחוזרים למקומם, ורב מסביר שחוזרים למקומם אפילו בכלי זין, וכן מבואר בברייתא שבתחילה הניחו את כלי הזין בבית הסמוך לחומה ופעם הרגישו בהם האויבים ודרפו אחריהם ונכנסו ליטול את כלי הזין ונכנסו אחריהם האויבים ודחקו זה בזה והרגו יותר ממה שהרגו האויבים ואז תיקנו שיחזרו למקומם עם כלי זינם, ר"נ בר יצחק מחלק שאם נצחו היהודים יש להם אלפים, ואם נצחו הגוים חוזרים למקומם אף יותר מאלפים.

רב יהודה אומר בשם רב שאם צרו הגוים על עיירות ישראל אין יוצאים עליהם בכלי זין ולא מחללים שבת, וכן שנינו בברייתא והברייתא מוסיפה שדוקא כשבאו על עסקי ממון אך אם באו על עסקי נפשות יוצאים אליהם בכלי זין ומחללים שבת, ובעיר הסמוכה לספר מחללים גם אם באו על עסקי תבן וקש, ורב יוסף בר מניומי אמר בשם ר"נ שבבל היא כעיר הסמוכה לספר, והסבירו שמדובר בנהרדעא.

ר' דוסתאי מבירי דרש בפסוק ויגידו לדוד **לאמר הנה פלישתים נלחמים בקעילה לאמר והמה שוטים את הגרנות**, שהיא היתה עיר הסמוכה לספר והם באו על ענין תבן וקש ודוד שאל בה' **האלך והכתי בפלישתים האלה וה' אמר לך והכית בפלישתים והושעת את קעילה**, ולכאורה אם שאלתו אם מותר או אסור שישאל בב"ד של שמואל, אלא הוא שאל אם יצליח או לא ולכן כתוב בפסוק את התוצאה **והושעת את קעילה**.

משנה מי שישב בדרך ולא ידע שהוא בתחום ואח"כ ראה שהוא בתחום לר"מ לא יכנס כיוון שלא התכוון לכך, ור' יהודה מתיר וכן היה מעשה שר' טרפון נכנס בלי שהתכוון קודם. **גמרא** ר' יהודה אומר שהמעשה היה שר' טרפון הלך, והחשיך היום והוא לן חוץ לעיר ולמחרת מצאווה רועי בקר ואמרו לו שהעיר לפניו ונכנס ודרש בבית המדרש כל היום, אמרו לו שיתכן שהיתה דעתו לכך או שבית המדרש היה בתחומו.

משנה לר' יוחנן בן נורי, מי שישן בדרך ולא ידע שהחשיך היום יש לו אלפים אמה ולחכמים רק ד' אמות, ור"א מוסיף שהוא באמצע הד' אמות, ולר' יהודה הולך ד' אמות לכיוון שרוצה, ואם בירר לו כיוון אחד אינו יכול לחזור בו, ואם היו שני בני אדם ומקצת אמות של זה בשל זה אוכלים באמצע **עמוד ב** אך לא יוציאו אחד לתחום חבירו, ואם היו ג' והאמצעי מובלע ביניהם הוא מותר עמם והם עמו והחיצונים אסורים זה עם זה, ור"ש מדמה את זה לג' חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרה"ר אם עירבו שתיים עם האמצעית מותרת עמהם והם עמה, והחיצונות אסורות זו עם זו. **גמרא** רבא הסתפק בדעת ר' יוחנן בן נורי האם חפצי הפקר קונים שביתה והוא יכל לחלוק בכלים וחלקו באדם לחדש לדעת חכמים שלמרות שאילו היה ניעור היה קונה אלפים וא"כ גם ישן יקנה חידשו חכמים שלא, או שר' יוחנן בן נורי מודה שכלי הפקר לא קונים שביתה מעצמם ומועיל רק באדם ישן כיון שאילו היה ער היה קונה, ורב יוסף הוכיח ממה ששנינו שאם ירדו גשמים מערב יו"ט יש להם

אלפים אמה לכל רוח ואם ירדו ביו"ט הם כרגלי כל אדם, ולכאורה זה כדעת ר' יוחנן בן נורי שחפצי הפקר קונים שביתה אך אם נאמר שגם לר' יוחנן הם לא קונים שביתה א"כ כמו מי נעמיד את הברייתא הזו. וכשאביי אמר רביה זו דחה רב ספרא שאולי מדובר בגשמים שירדו סמוך לעיר ודעת אנשי העיר עליהם, אמר אביי שיש משנה שבוור של יחיד המים כרגליו ובור של אנשי עיר המים כרגליהם, ושל עולי בבל כרגלי הממלא, וברייתא אחרת אומרת שבוור של שבטים יש להם אלפים אמה, ועל כרחק שנחלקו אם חפצי הפקר קונים שביתה והמשנה כר' יוחנן וכשאביי אמר לרב יוסף את קושיתו אמר לו רב ספרא יכולת לתרץ שאם מדובר בגשמים הסמוכים לעיר א"כ הברייתא צריכה לכתוב שזה כרגלי אנשי העיר.

ממה שכתוב שגשם שירד ביו"ט כרגלי כל אדם ולא אומרים שהמים קנו שביתה באוקינוס יש להוכיח לא כר"א שהגשמים מגיעים מהאוקינוס, ור' יצחק דוחה שמדובר בעננים שנעשו מערב יו"ט ולכן לא קנו שביתה בים ולא אומרים שהעננים שנעשו מערב יו"ט הלכו והגשם הוא מעננים שבאו אח"כ שיש סימנים בעננים או שזה ספק דרבנן ולקולא, אך לכאורה נוכיח ממה שאין שביתה בעננים עצמם שאין תחומין למעלה מי' ויש לדחות שבאמת יש תחומין אלא שלא נחשב שביתה בעבים כי הם בלועים שם,

דף מו אך קשה שזה אסור מטעם נולד, אלא צריך לומר שלמים אין שביתה בעבים כי הם נדים בהם, ולפ"ז יש לומר שגם המים שבאוקינוס אין להם שביתה שם כי הם נדים, ויש ברייתא שנהרות המושכים ומעינות הנובעים מימיהם כרגלי כל אדם.

ר' יעקב בר אידי אמר שריב"ל פסק כר' יוחנן בן נורי, ור' זירא שאל האם שמעת כך בפירוש או שהבנת כך מדברי ריב"ל שאמר שהלכה כהמיקל בעירוב אך אם כך לא צריך לפסוק כך שוב, ויש לומר שיש חידוש שהלכה כמיקל בעירוב גם ביחיד במקום רבים, ורבא שאל את אביי שאם עירובין דרבנן אין נ"מ אם זה יחיד במקום יחיד או במקום רבים, ורב פפא מוכיח שגם בדרבנן יש נ"מ במקום יחיד או רבים, ששנינו שלר"א אשה שעברו עליה ג' עונות ללא ראייה דיה לטמאותה כשעת הראיה, ורבי עשה כמותו ואחר שנזכר אמר רבי כדאי לסמוך על ר"א בשעת הדחק, ולכאורה הכוונה שרבי נזכר שאין הלכה כר"א אלא כרבנן א"כ לכתחילה למה עשה כר"א, אלא שלא נאמר בפירוש לפסוק כרבנן, ורבי נזכר שרבים הם החולקים על ר"א ואמר כדאי ר"א לנהוג כמותו בשעת הדחק ומשמע שבלא זה גם בדרבנן פוסקים כרבים, ורב משרשיא או ר"נ בר יצחק הוכיחו ממה ששנינו לענין שמועה של מת שר"ע סובר שמועה קרובה נוהגת ז' ול' ורחוקה נוהגת רק יום א', וקרובה הכוונה שמועה תוך ל' ורחוקה היא לאחר ל', ולחכמים בין קרובה בין רחוקה נוהגת ז' ול', ור' יוחנן אמר שאף שתמיד הלכה כרבים באבילות הלכה כר"ע וכדברי שמואל שאומר שהלכה כמיקל באבילות, ומשמע שבדין דרבנן אחר לא פוסקים כיחיד לגבי רבים, **עמוד ב** ורב פפא אומר שצריך לפסוק כר' יוחנן בן נורי שלא נאמר שרק בעירובי חצירות הולכים אחר המיקל בעירוב אך בתחומין יחמירו כרבים ורואים שחילקו בין עירוב תחומין לעירוב חצירות לענין זכיה שבתחומין לא זוכים לאחר אלא לדעתו, כיון שמונעים ממנו ללכת לכיוון אחר, ובחצירות מועיל אף שלא לדעתו כי זה זכות לו, ורב אשי אומר שצריך לפסוק כר' יוחנן בן נורי שלא הקילו בספק עירוב אלא בעירוב שנשאר ולא יודעים מתי נלקח אך צריך לחדש שהלכה כמותו ומועיל עירוב לכתחילה, כמו שאמר יוסי שצריך שיעור

בעירוב רק בתחילה כשמניחים אותו, אך במה שנשאר מספיק כל שהוא, ומה שאמרו לערב שוב בחצירות שלא תשתכח תורת עירוב חצירות.

ר' יעקב בר' זריקא אמרו שהלכה כר"ע מחבירו והלכה כר' יוסי אפילו מחבירו והלכה כרבי רק מחבירו, ור' אסי אומר שהלכה כך לגמרי ורב חייא בר אבא אמר שמטים כך ולא מורים ברבים, ור' יוסי בר חנינא אמר נראה כך שרק אם עשה כך לא מחזירים, ר' יעקב בר אידי אומר שכשנחלקו ר"מ ור' יהודה הלכה כר' יהודה, כשנחלקו ר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי וק"ו כשנחלקו ר"מ ו' יוסי שהלכה כר' יוסי שהרי ר' יהודה עדיף עליו, ור' אסי הוסיף שר' יוסי ור"ש הלכה כר' יוסי שאם כשנחלקו ר' יהודה ור"ש סובר ר' יוחנן שהלכה כר' יהודה א"כ כך הוא כשר' יוסי חולק על ר"ש, והסתפקו במחלוקת ר"מ ור"ש כמו מי פוסקים, ורב משרשיא אומר שאין את הכללים הללו ואין להוכיח ממשנתנו שר"ש אומר שזה דומה לג' חצירות שפתוחות זו לזו ולרה"ר, שאם עירבו מותרות החיצונות בפנימית והחיצונות אסורות זו בזו, ורב חמא בר גוריא אמר שרב פסק כר"ש למרות שר' יהודה חלק עליו, אך יש לומר שהכללים הללו הם כשלא נאמר במפורש להיפך, אלא יש להוכיח מהמשנה של עיר של יחיד ונעשית של רבים מערבים את כולה ושל רבים שנעשית של יחיד אין מערבים את כולה לר' יהודה רק אם עושה חוצה לה כעיר חדשה שביהודה שיש בה נ' דיורים,

דף מז ולר"ש מספיק ג' חצירות של ב' בתים, ורב חמא בר גוריא אמר שפסק כר"ש כנגד ר' יהודה, אך גם כאן יש לדחות שהכללים הם רק כשלא נאמר בפירוש להיפך, אלא יש להוכיח ממה ששנינו שמי שהניח ביתו לשבות בעיר אחרת ולא עירבו עמו לר"מ בין נכרי בין ישראל הוא אוסר לבני החצר שמא יבא, ולר' יהודה אינו אוסר ור' יוסי אומר שנכרי אוסר וישראל לא אוסר כי אין דרכו לבא בשבת, ור"ש סובר שכשהלך לשבות אצל בתו אפילו באותה העיר אינו אוסר כי הסיח דעתו מלחזור, ורב פסק כר"ש אף שר' יהודה חולק עליו, וגם כאן יש לדחות שהכלל הוא כשלא נאמר בפירוש להפך, ויש להוכיח ממה ששנינו במה שהעני מערב ברגליו, שר"מ אומר שאמרו רק בעני ור' יהודה אומר שגם בעשיר, ואמרו לערב בפת להקל על העשיר שלא יצטרך לערב ברגליו, ורב חייא בר אשי אמר לחייא בר רב בין עני בין עשיר ואמר רב תלמדהו שהלכה כר' יהודה ואם יש כלל שתמיד הלכה כר' יהודה מדוע רב צריך להדגיש שהלכה כר' יהודה, אך אין להוכיח מרב שיתכן שאינו סובר את הכללים הנ"ל, ואין להוכיח ממה ששנינו שיבמה לא תחלוץ או תתיבם עד שיעברו ג' חדשים ממות בעלה וכן כל הנשים לא ינשאו ויתארסו עד אחר ג' חדשים בין בתולות בין בעולות או אלמנות או גרושות, בין מהארוסין או מהנישואין ור' יהודה אומר שהנשואות יתארסו והארוסות ינשאו חוץ מארוסה ביהודה שליבו גס בה, ולר' יוסי כל הנשים יכולות להתארס חוץ מאלמנה מפני האבלות, ור' אלעזר לא נכנס לביהמ"ד והוא ראה שר' אסי בא משם ושאל אותו מה למדו היום ואמר לו שר' יוחנן פסק כר' יוסי, ותנא יחיד חלק עליו כמו שכתוב בברייתא שכשהיתה רדופה ללכת לבית אביה או שהיה לה כעס עם בעלה או שהוא היה זקן או חולה או שהיא היתה חולה או זקנה או עקרה או קטנה או איילונית ושאינה ראויה ללדת או שבעלה היה חבוש בבית הסוהר או שהפילה אחר מיתת בעלה בכ"ז לר"מ היא צריכה להמתין ג' חדשים, ולר' יוסי מותרת מיד, ולכאורה לפי הכללים הנ"ל הלכה כר' יוסי לעומת ר"מ, אלא

שלא פוסקים כך, אך יש לומר שר' יוחנן הוצרך לפסוק כר' יוסי שלא נאמר כשמואל שהלכה כר"מ בגזירותיו, אלא יש להוכיח ממה שהתירו ללכת ליריד של נכרים ולקנות בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים ולכתוב בשטרות שלהם כי הוא מציל מידם ומותר גם לכהן לצאת לחו"ל לדון ולערער עמהם ומותר ליטמאות בטומאת בית הפרס שהוא מדרבנן, ויכול להטמאות טומאה דרבנן ללמוד תורה ולישא אשה ור' יהודה אומר שדוקא כשאינו מוצא ללמוד בלי זה, ור' יוסי סובר שאף כשמוצא ללמוד במקום אחר מותר ליטמאות **עמוד ב** כי לא זוכה ללמוד מכולם, ור' יוסי הוסיף שיוסף הכהן הלך אצל רבו ללמוד תורה בצידן שהוא חו"ל ור' יוחנן פסק כר' יוסי, ולכאורה כבר למדנו מהכלל שתמיד פוסקים כר' יוסי, ואב"י דוחה שהכללים נאמרו על המשנה ולא על ברייתא, ולכן הוצרך ר' יוחנן לפסוק כר' יוסי, ויש לומר בדברי רב משרשיא שלא כולם סוברים את הכללים שהרי רב חולק.

רב יהודה אומר בשם שמואל שחפצי נכרי אינם קונים שביתה ולרבנן זה פשוט כי אם בהפקר אין שביתה ק"ו בנכרי, אלא החידוש הוא לר' יוחנן בן נורי שדוקא חפצי הפקר שאין להם בעלים אין להם חשיבות אך חפצים של נכרי שיש להם בעלים לא קונים שביתה, והקשו מברייתא שר"ש בן אלעזר אומר שהשואל כלי מנכרי ביו"ט וכן המשאיל כלי לנכרי מערב יו"ט והחזיר לו ביו"ט, וכלים ואוצרות ששבתו בתחום יש להם אלפים לכל רוח, ונכרי שהביאו לו פירות מחוץ לתחום לא יזיזם ממקומם ואם נאמר שלר' יוחנן בן נורי כלי נכרי קונים שביתה הברייתא הזו כר' יוחנן ואם אינו סובר שקונים שביתה הברייתא הזו לא כדעת שום תנא, ויש לומר שר' יוחנן סובר שחפצי נכרי קונים שביתה, ושמואל דיבר לדעת רבנן, והחידוש הוא שלא גוזרים בבעלים נכרי משום בעלים ישראל.

למברכתא הגיעו אילים ורבא התיר לבני מחוזא לקנות מהם אף שבאו מחוץ לתחום שחפצי נכרי אינם קונים שביתה, והקשה רבינא שר' יוחנן חלק על שמואל והוא סובר שהלכה כר' יוחנן בן נורי, ורב חייא בר אבין אמר משמו שחפצי נכרי קונים שביתה גזירה משום בעלים ישראל, אח"כ אמר רבא שימכרו רק לבני מברכתא שלהם זה כד' אמות

דף מח ר' חייא אומר שמצודת דגים בין תחומי שבת צריך מחיצת ברזל להפסיק שלא יעברו מים מתחום לתחום ור' יוסי בר חנינא צחק על כך ולא בגלל שחומרא זו היא כר' יוחנן בן נורי והוא סבר כרבנן שאין לצחוק על הסובר כר' יוחנן, אלא בגלל הברייתא שנהרות המושכים ומעיינות הנובעים הם כרגלי כל אדם, אך יש לומר שזה דוקא כשהם מכונסים, אלא הוא צחק על מה שהצריך מחיצה של ברזל ומספיק מחיצה של קנים שכלפי המים שנכנסים לא יועיל גם ברזל, אך יתכן שר' חייא אמר שצריך מחיצה ואין לזה תקנה, אלא יש לומר שר' יוסי צחק מכיוון שבמים לא צריך מחיצה גמורה, כמו שרב טבלא שאל את רב אם מותר מחיצה תלויה בחורבה ואמר רב שזה קולא שהקילו רק במים.

ר' יהודה במשנה סובר שיש לו ד' אמות לכל צד שיבחר וזה חומרא יותר מת"ק שמועיל ח' אמות ויש לו ד' אמות לכל צד ולר' יהודה רק לרוח אחת, ואמר רבא שנחלקו רק לענין הליכה אך לטלטל מותר רק ד' אמות.

המקור לדין ד' אמות הוא מהפסוק **שבו איש תחתיו** וגופו הוא ג' אמות ועוד אמה, לר"מ לפשוט ידיו ורגליו, ולר' יהודה כדי שיטול חפץ ממרגלותיו ויניח תחת מראשותיו, ומחלוקתם היא שלר' יהודה ד' אמות מצומצמות ולר"מ גדולות, רב משרשיא

אמר לבנו שכשתכנס לפני רב פפא שאל אותו אם בד' אמות נאמר באמה שלו או בשל קודש, ואם יאמר לך שמוודים בשל קודש שאל אותו מה דינו של עוג מלך הבשן ואם יאמר לך שיתנו לו באמות שלו, שאל מדוע לא כתבו את זה במשנה של אמות לפי מה שהוא אדם, וכשהגיע לפני רב פפא אמר לו שאם היינו מדייקים כל כך לא היינו לומדים, ובאמת הולכים לפי אמה שלו ולא מנו את זה עם שאר האמות כי יש ננס באבריו וגופו רגיל שודאי יתנו לו באמה של כולם, ולא בשלו שהיא קטנה ביחס אליו.

ר"ש במשנה דימה לג' חצירות והוא טען לחכמים שזה בדיוק אותו דין ומדוע אתם חולקים עלי בחצירות, אמרו לו ששם יש הרבה דיורים ויבואו להכשל משא"כ בתחום של ג' בני אדם הם ידעו להזהר.

אם מדובר בחצירות שכולם עירבו יחד א"כ הם מותרים יחד ורב יהודה מבאר שהאמצעית נתנה את עירובה בכל אחת מהחיצונות ולא עירבו כולם יחד, ורב ששת מבאר שהחיצונות נתנוהו בב' בתים באמצעית **עמוד ב** ולכאורה זה כב"ש שאומרים שחמשה שגבו עירובם ונתנוהו בב' כלים שאינו עירוב, ולב"ה מועיל, ויש לומר שב"ה חלקו דוקא בב' כלים בבית אחד אך בב' בתים הם יודו לב"ש, ורב אחא בר רב אויא שאל שלרב יהודה קשה שאם עירבה האמצעית עם אחת ואח"כ עירבה עם השניה היא כאילו עושה את שליחותה של הראשונה, ולרב ששת קשה שה' ששרויים בחצר אחת ואחד מהם שכח ולא עירב אוסרים על כולם, ורב אשי ביאר ברב יהודה שאם עירבה רק עם כל אחת מהחיצונות והחיצונות לא עירבו יחד הם גילו דעתם שאינם רוצים לערב יחד ורוצים רק באמצעית, וברב ששת יש לבאר שאין לאסור כאן כמו ה' ששרויים בחצר שהעירוב שבא להקל להתירם יחד לא יצור חומרא לאסרם כשלא הניחו יחד.

רב יהודה אומר בשם רב שרק ר"ש אוסר את החיצונות ולרבנן כלי החיצונות מותרות באמצעית ושל האמצעית אסור בחיצונות כיון שכל אחת מושכת לצד שלה ולא נותנים לה ב' דיורים.